

**Załącznik
do Uchwały Nr XXX/134/08
Rady Gminy Kampinos
z dnia 15 grudnia 2008 r.**

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST
DLA GMINY KAMPINOS**

Spis treści:

I.	Wprowadzenie.....	3
	I.I Co to jest azbest ?.....	2
	I.II Rys historyczny.....	5
	I.III Zastosowanie azbestu	7
II.	Regulacje prawne	9
	II.I Regulacje ustawodawcze	9
	II.II Akty wykonawcze	13
III.	Uczestnicy programu	19
IV.	Informacja o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest	19
V.	Metody realizacji programu	20
VI.	Finansowanie realizacji programu	21
VII.	Podsumowanie	22

I. WPROWADZENIE

W związku z wprowadzeniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 roku „W sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki” Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.” W wyniku powyższych umocowań prawnych powstał wojewódzki i powiatowy program usuwania azbestu. W celu opracowania projektu rozwiązania problemu związanego z wycofaniem produktów azbestowych a zarazem określenia kierunków i środków finansowania powstał powyższy program dla Gminy Kampinos.

Założeniem macierzystego programu jest usunięcie wyrobów zawierających azbest z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do 2032 roku.

Nakłada on obowiązki, które odnoszą się do gmin, właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości oraz wykonawców prac związanych z usuwaniem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.

A .Obowiązki gmin:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich Wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie w tym azbestu.

B. Obowiązki właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest, znajdujących się w obiektach urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych itp.

- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub uszkodzenia,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów,
- sporządzanie i przedkładanie marszałkowi województwa (dot. Przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania oraz o wyrobach których wykorzystanie zostało zakończone.

C. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem azbestu:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi lub złożenie informacji o wytwarzanych odpadach niebezpiecznych (w zależności od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania,
- złożenie pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego z zachowaniem właściwych przepisów sanitarnych i technicznych.

I.I CO TO JEST AZBEST ?

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. W zależności z jakim metalem krzemiany tworzą związek wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Najgroźniejszy jest azbest niebieski (krokidolit). Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest biały

(chryzotyl), następnie azbest niebieski oraz brązowy (amosyt).

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, odporność na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej. Charakteryzuje się także dużą sprężystością i wytrzymałością mechaniczną. Cechy te spowodowały, że znalazł on zastosowanie w wyrobie bardzo różnorodnych produktów.

I.II RYS HISTORYCZNY

Azbest obdarzony tak cennymi cechami jak miękkość, giętkość, odporność na ogień, postrzegany był w czasach starożytnych jako jedwab tajemniczego świata minerałów. Nadawano mu wiele nazw, znany był jako kamień bawełniany, czy len kamienny, skalny oprzęd, płótno niepalne. W średniowieczu alchemicy przydawali mu magiczne właściwości głosząc, że stanowi on owłosienie ogniotrwałych salamander (stąd też jedna z jego nazw salamander).

Aktualnie używane nazwy amiantus i azbest, greckiego pochodzenia, odzwierciedlają cechy surowca związane z odpornością na ogień. Azbest, czyli niegasnący jest nazwą stosowaną w języku angielskim, niemieckim i wielu innych. Termin amiantus („nieplamisty”) stosowany jest do dzisiaj w języku francuskim. Wywodzi się stąd, iż minerał wrzucony do ognia nie spala się, nie traci na wadze, a staje się jakby czystszy. Tkane z włókien azbestu – już w czasach starożytnych – obrusy, chusteczki do nosa czyszczone były przez wrzucanie do ognia. Starożytni Rzymianie używali azbestu do wyrobu płótna zwanego „linum vivum” (żyjące płótno), w które owijali zwłoki władców, aby po spaleniu zachować ich prochy.

Stosowanie azbestu stwierdzono już ok. 4500 lat temu na podstawie wykopalisk dokonanych w Finlandii. W Europie Południowej znany jest od ponad 2500 lat. Wzmianki w różnego rodzaju kronikach świadczą, że azbest od XV do XIX wieku dodawany był do różnych surowców w celu uzyskanie, m.in., knotów do świec, niepalnego papieru, skóry, a także do wyrobów tekstylnych np. sukna na

płaszczce żołnierskie.

W końcu XIX wieku rozpoczęto wydobywanie azbestu na skalę przemysłową początkowo w Kanadzie, a następnie w Rosji. Dalsze kopalnie powstawały w Afryce na obszarach Rodezji i obecnej RPA. Po roku 1910 nastąpił szereg dalszych odkryć i eksploatacji złóż w różnych rejonach świata.

W latach 60 – tych ubiegłego stulecia przełomem było wykorzystanie azbestu do wyrobu niepalnej papy, zwłaszcza w okresie, gdy pożary budynków były prawdziwą plagą. W pierwszych latach naszego stulecia mieszaniny azbestu i cementu wkroczyły do przemysłu materiałów budowlanych w postaci lekkich i wytrzymałych płyt, znanych jako eternit.

Płyty te do dzisiaj stosowane są do pokryć dachowych. Znajdowały one także zastosowanie jako okładziny ścienne oraz wytłaczane panele do dekoracji ścian i sufitów.

Minerał stał się prawdziwym przebojem za sprawą silników parowych, których niezbędnym elementem poddanym działaniom gorącej pary były różnego typu szczeliwa i uszczelki. Azbest w połączeniu z gumą w pełni spełniał oczekiwania konstruktorów.

Dzięki wspomnianym unikalnym właściwościom azbest był wykorzystywany jako surowiec w ponad 1000 opisanych technologii. M.in. stosowany był do produkcji wyrobów azbestowo – cementowych, wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, wyrobów ciernych, takich jak klocki hamulcowe, tarcze sprzęgłowe, wyrobów hydroizolacyjnych: lepiki, papy dachowe, płytki podłogowe, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek przeciw gazowych.

Pomimo udowodnionego działania chorobotwórczego uznawany za mniej szkodliwy od krokidolitu pozostaje, np. w USA, ważnym elementem wielu technologii o kluczowym znaczeniu. Aktualnie azbest wykorzystywany jest m.in. w amerykańskim programie wahadłowców kosmicznych, których silniki rakietowe pokrywane są osłoną impregnowaną azbestem, a także w przemyśle okrętowym.

Historia azbestu zatoczyła, jak widać, ogromne koło od zachwyty połączonego z przypisywaniem mu właściwości magicznych w czasach starożytnych, różnorodnego wykorzystywania ogromnych ilości surowca na skalę przemysłową w pierwszej połowie naszego wieku, do całkowitego zakazu jego stosowań w wielu krajach świata w latach 90-tych.

I.III ZASTOSOWANIE AZBESTU

Na świecie znanych jest ponad 5 tys. wyrobów, do produkcji, których używano azbestu. Są to głównie wyroby stosowane w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Azbest wykorzystywany był również między innymi przy produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, np. kuchenek, piecyków elektrycznych i gazowych, opiekaczy, suszarek do włosów oraz siatek azbestowych. Surowca tego używano także do produkcji farb, pokostów, klejów, smarów, płytek i wykładzin podłogowych oraz koców gaśniczych.

W Polsce nie występują złoża azbestu nadające się do górniczej eksploatacji. Azbest stosowany dawniej do produkcji w naszym kraju importowano głównie z byłego ZSRR i Kanady. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie, który wykorzystywano przede wszystkim (ok. 85 %) do wyrobu materiałów budowlanych, pokryć dachowych oraz elewacji budynków. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.350 mln. m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowobudowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%.

Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo-cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. ton. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. ton. Masę będących w użyciu wyrobów małowabarytowych, takich jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. ton.

Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, usunięcie go ze środowiska jest jednym z priorytetowych dla ochrony zdrowia. Azbest uszkodzony np. w wyniku każdej obróbki mechanicznej lub kwaśnych deszczy, może stać się przyczyną śmiertelnych chorób: pylicy azbestowej (azbestozy), raka płuc, międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej oraz innych zmian w płucach. Obecnie nie wiadomo jaka minimalna ilość pyłu azbestowego wywołuje choroby. Wiadomo, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. Oznacza to, że zachorować mogą nie 5 tylko osoby, które miały długotrwały kontakt z azbestem w związku z wykonywaną pracą, ale i te, które oddychały powietrzem z włóknami azbestu przez krótki czas.

Na terenie Polski znajduje się ponad 15 mln ton wyrobów zawierających azbest, które zgodnie z wytycznymi Programu mają zostać usunięte do 31.XII.2032 r. Pozbycie się tak dużej ilości wyrobów wymaga przygotowania odpowiedniej ilości infrastruktury w postaci składowisk odpadów niebezpiecznych, firm remontowych i transportowych przeszkolonych do pracy z azbestem oraz akredytowanych laboratoriów poświadczających obecność azbestu w danym wyrobie. Niezbędna jest także intensyfikacja działań edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa. Świadomość niebezpieczeństwa, jakie niesie ze sobą narażenie na azbest, jest nadal mała i zagrożenie to nie jest odbierane jako rzeczywiste, gdyż choroba może ujawnić się nawet po kilkudziesięciu latach od momentu kontaktu z włóknami azbestowymi.

II REGULACJE PRAWNE

II.I REGULACJE USTAWOWE

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. Nr 3/2004, poz. 20 z późn. zm.).

Ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami go zawierającymi. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątkiem są wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr do ustawy, który corocznie jest określany przez właściwego ministra do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest na terenie Polski oraz uporządkowała zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem. Jednak pozostał problem systematycznego i zorganizowanego usuwania zużytych wyrobów zawierających azbest w sposób niezagrozający ludzi oraz zanieczyszczeniu środowiska.

2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity z 2007 r.

Dz. U. Nr 39, poz. 251). Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (art. 1 ustawy). Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów oraz wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpa-

dów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych.

Ustawa nakłada również konieczność sporządzenia krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami.

3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
 - a) warunków ochrony zasobów środowiska,
 - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
 - c) kosztów korzystania ze środowiska,
- 2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- 3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- 4) obowiązki organów administracji,
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

Azbest zgodnie z art. 160 Prawa ochrony środowiska należy do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Substancje te powinny podlegać sukcesywnej eliminacji zgodnie z art. 162 ustawy. Występowanie substancji zawierających azbest powinno zostać udokumentowane, a informacje o rodzaju, ilości i miejsca występowania powinny być przekazane do wojewody, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do prawa ochrony środowiska.

4. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).

Ustawa w art. 10 ust. 4 stanowi, że wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, których częścią są plany gospodarki odpadami, mają być uchwalone przez odpowiednie organy:

- programy wojewódzkie – uchwalane przez sejmiki województw,
- programy powiatowe – uchwalane przez rady powiatów,
- programy gminne – uchwalane przez rady gmin.

Art. 54 ustawy odnosi się do zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa określa, iż minister właściwy do spraw gospodarki, do określania w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministerstwem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.).

W art. 30 ust. 7 stanowi, iż właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia,
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz właściwe organy do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy. Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych ADR (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 178, poz. 1481). Przepisy wymienionej umowy oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu towarów niebezpiecznych, zaopatrzenia pojazdów w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz przeszkolenia kierowców w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych. Przepisy te odnoszą się zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o odpadach, do transportu odpadów niebezpiecznych.

II.II AKTY WYKONAWCZE

1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649)

W rozporządzeniu określone są;

- sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest,
- obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest
- warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania,
- wymagania jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.)

W rozporządzeniu ustalono wartość najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Obowiązujące wartości NDS dla pyłów zawierających azbest:

- pył całkowity – 0,5 mg/m³
- włókna respirabilne – 0,1 włókien/cm³

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1 poz. 12).

Rozporządzenie określa wartości odniesienia, wyrażone jako poziomy substancji w powietrzu, zróżnicowane dla poziomu kraju, obszarów ochrony uzdrowi-

skowej i obszarów parków narodowych. Podano warunki, w jakich ustala się wartości odniesienia, takie jak temperatura i ciśnienie, numeryczne oznaczenie substancji pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację, okresy, dla których uśrednione są wartości odniesienia, warunki uznawania wartości odniesienia za dotrzymane oraz referencyjne metodyki modelowania poziomów substancji w powietrzu.

Dla azbestu wartość odniesienia w powietrzu dla terenu całego kraju, uśredniona do jednej godziny wynosi 2350 włókien/m³ a uśredniona dla roku kalendarzowego

– 250 włókien/m³.

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i przemieszczania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876)

Rozporządzenie określa:

- wymagania w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu lub wyrobów zawierających azbest oraz oznaczenia miejsc i występowania;
- wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;
- wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;
- sposób oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest oraz pomieszczeń, w których się one znajdują;
- sposób inwentaryzowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,

w miejscach ich wykorzystywania;

– terminy przedkładania odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacje o:

- rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,

- instalacjach i urządzeniach, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,

- czasie i sposobie usuwania azbestu lub wyrobów zawierających azbest,

- czasie i sposobie zastąpienia azbestu i wyrobów zawierających azbest innymi substancjami i wyrobami, mniej szkodliwymi dla środowiska,

– formę i układ przedkładania powyższych informacji,

– przypadki i terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest.

Rozporządzenie dopuszcza wykorzystanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824).

Rozporządzenie to określa obowiązki pracodawcy zatrudniające pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Pracodawca zobowiązany jest stosować środki ochrony pracowników przed szkodliwym działaniem pyłu zawierającego azbest, kontrolować stopień narażenia pracowników na działanie pyłu azbestu i ograniczać jego stężenie w powietrzu co najmniej do wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia w sposób określony w przepisach dotyczących badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku

pracy. Wszyscy zatrudnieni przy pracach w kontakcie z azbestem, pracodawcy i osoby kierujące pracami powinni być przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia.

6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126.).

Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

W paragrafie 6 podającym szczegółowy zakres robót budowlanych w ustępie 2 wymieniono roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest.

7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie zasobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1439).

Rozporządzenie określa podając formę przedkładania, Œe informacjê o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu jako substancja stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska wójt, burmistrz i prezydent miasta przekłada wojewodzie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, począwszy od danych za rok 2003.

8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutogennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.)

Rozporządzenie zalicza azbest do substancji o działaniu rakotwórczym kategorii 1. Rozporządzenie określa sposób rejestrowania azbestu, prowadzenia prac, pracowników zatrudnionych przy tych pracach, wzory dokumentów oraz szczegółowe warunki ochrony pracowników.

9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 Nr 121, poz. 1206).

W rozporządzeniu określono katalog odpadów w tym odpadów niebezpiecznych wraz ze sposobem klasyfikacji odpadów. Katalog odpadów dzieli odpady w zależności od źródła ich powstawania na 20 grup, każdej przyporządkowując podgrupy i rodzaje odpadów wraz z kodem. Kod opatrzony gwiazdką określa odpad niebezpieczny. Zgodnie z tym rozporządzeniem odpady zawierających azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne z przypisanymi następującymi kodami klasyfikacyjnymi:

06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,

06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,

10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),

10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,

15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,

16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest,

17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1603).

Rozporządzenie określa wykaz leków bezpłatnych związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.

11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 185, poz. 1920).

Rozporządzenie określa tryb kierowania na leczenie uzdrowiskowe oraz rozliczania przez instytucje powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego kosztów z tytułu korzystania z leczenia uzdrowiskowego przez osoby uprawnione, zdefiniowane przedmiotowym rozporządzeniem.

12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorców dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213).

Rozporządzenie określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzenia ewidencji odpadów zobowiązani są posiadacze odpadów. Ewidencję prowadzi się sporządzając dwa dokumenty: kartę ewidencji odpadów oraz kartę przekazania odpadów. Prowadzący działalność związaną tylko z transportem odpadów nie mają obowiązku prowadzenia kart ewidencji odpadów.

III. UCZESTNICY PROGRAMU

Niniejszy program skierowany jest przede wszystkim do wszystkich osób posiadających nieruchomości na terenie Gminy Kampinos pokryte wyrobami zawierającymi azbest.

Na terenie Gminy Kampinos zlokalizowano budynki mieszkalne i gospodarcze pokryte falistymi płytami azbestowo-cementowymi, których powierzchnia wynosi ok. 121 tys. m².

IV. INFORMACJA O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest zebranych w latach 2006 określono miejsca i ilość ich występowania. Ilustruje to poniższa tabela:

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania	Jednostka miary	Ilość
1.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Budki Żelazowskie	m ²	2 020
2.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Grabnik	m ²	3 800
3.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Wola Pasikońska	m ²	12 303
4.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Rzęszyce	m ²	2 340
5.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Kwiatkówek	m ²	4 680
6.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Granica	m ²	95
7.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Prusy	m ²	1 425
8.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Stojec	m ²	2 841
9.	Płyty faliste azbestowo-cementowe	Sołectwo Komorów	m ²	5 446

10.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Zawady	m ²	3 590
11.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Wiejca	m ²	25 417
12.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Strzyżew	m ²	4 033
13.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Stare Gnatowice	m ²	3 945
14.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Kampinos A	m ²	8 242
15.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Kampinos	m ²	18 107
16.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Skarbikowo	m ²	2 300
17.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Pasikonie	m ²	3 350
18.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Pindal	m ²	860
19.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Szczytno	m ²	4 065
20.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Łazy	m ²	10 875
21.	Płyty faliste azbestowo -cementowe	Sołectwo Kirsztajnów	m ²	1 050
RAZEM			m ²	120784

Należy zaznaczyć, że dane mogą zawierać nieścisłości i być niepełne, dlatego zakłada się przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji połączonej z propagowaniem informacji na temat założeń powyższego programu.

V. METODY REALIZACJI PROGRAMU

W niniejszym programie przyjęto następujące założenia:

- uczestnikami programu są mieszkańcy Gminy Kampinos
- informacja o programie jest ogólnodostępna
- uczestnictwo w programie nie jest obowiązkowe

Planuje się, że informacje o realizacji programu usuwania azbestu z terenu

Gminy Kampinos będą szeroko rozpropagowywane poprzez:

- umieszczenie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy
- informacje na stronie internetowej UG Kampinos
- informacje w Biuletynie Kampinoskim
- informacje na sołeckich tablicach ogłoszeń

Niniejszym programem postuluje się przyjęcie następujących zasad:

- demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będzie następowało na pisemny wniosek osoby posiadającej tytuł prawny do nieruchomości,
- prace będą realizowane przez wyspecjalizowaną firmę posiadającą stosowne zezwolenia,
- po zdemontowaniu materiałów zawierających azbest uprawniona firma przedstawi kartę przekazania odpadu i protokół odbioru.

Szczegółowe warunki przyznawania i zakres pomocy dla osób podejmujących się wymiany wyrobów zawierających azbest, zostaną określone zarządzeniem Wójta Gminy Kampinos.

VI. FINANSOWANIE REALIZACJI PROGRAMU

W niniejszym programie przyjmuje się, że usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców odbywać się będzie przy wsparciu finansowym Gminy. Będzie ono dotyczyć demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia przyjęto kwotę 25 zł/ m² za zdjęcie i unieszkodliwienie m² płyt falistych – ceny utylizacji wraz z transportem wahają się od 20 do 30 zł za m². Przy ustalaniu kosztów wzięto pod uwagę informacje od firm które prowadzą tego typu działalność na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

Na terenie Gminy Kampinos zinwentaryzowano około 121tys. m² płyt azbestowo-cementowych. Biorąc pod uwagę powyższe dane można przyjąć, że całkowity koszt utylizacji eternitu z terenu Gminy Kampinos kosztowałby ok.

3 mln zł według wyliczenia (121 000 x 25 zł/ m²), przy założeniu kosztów z 2008 roku.

W niniejszym opracowaniu przyjęto iż wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania 100% kosztów tj. demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów. Ze względu na fakt, iż budżet gminy nie pokryje w całości kosztów utylizacji azbestu zakłada się udział środków zewnętrznych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska.

VII. PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, bądź ich zużycia na skutek czego mogą stać się niebezpieczne, stanowiąc źródło emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z celów niniejszego pro-

gramu jest przybliżenie jak największej liczbie mieszkańców Gminy Kampinos problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Pozwoli też lepiej poznać potrzeby w tym zakresie oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z terenu Gminy Kampinos, co jest głównym celem programu.